

Ceistiú, samhlú agus pleanáil

Léargas tapa ar an gceacht

Tosaigh le ceithre éan gairdín in Éirinn (spideog, lon dubh, meantán gorm, rí rua) agus greamaigh trí riachtanas úsáideora ar an gclár: síol a choinneáil, an síol a choinneáil tirim, fara cobhsaí. Déanann an rang ar fad ceardlann smaointe faoi bheathaitheoirí éan, ansin roghnaíonn gach grúpa smaoineamh amháin. Tarraingíonn na daltaí sceitse de phlean lipéadaithe ar an leathanach Achoimre Dhearaidh ina nDialann Imscrúdaithe, agus liostaíonn siad na hábhair don chéad cheacht eile. Críochnaigh trí thrí chritéar ratha comhaontaithe a shocrú go cinnte agus na pleananna a chur i dtaisce réidh don tógáil.

Cuspóirí foghlama

- Riachtanas an úsáideora a shainiú do bheathaitheoir a fhreastalaíonn ar éin ghairdín in Éirinn
- Ceardlann smaointe a dhéanamh agus dearadh amháin a roghnú le forbairt mar ghrúpa
- Sceitse de phlean lipéadaithe a tharraingt, mar aon le liosta ábhar, agus critéir ratha don tástáil a chomhaontú

Roimh an gclog: ullmhúchán

Priontáil sraith amháin de chártaí fíricí faoi éin don rang, nó oscail an painéal ceithre éan ar an scáileán iomlán. Brúigh na deasca le chéile ina ngrúpaí de 3–4. Bíodh na leathanaigh Achoimre Dhearaidh agus Plean réidh agat, ach ná tabhair amach iad go dtí céim an sceitse. Coinnigh buidéil, bataí agus síol as radharc go dtí an ceacht tógála.

**Ábhair**

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Rogha eile ar chostas íseal
Cártaí fíricí faoi éin ghairdín in Éirinn (spideog, lon dubh, meantán gorm, rí rua)	1	rang	leathanach le priontáil (curtha ar fáil)	taispeáin an painéal ceithre éan agus tréithe gearra ar an scáileán iomlán ar an gclár bán idirghníomhach, gan aon phriontáil
Leathanaigh Achoimre Dhearaidh sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	an seomra ranga	leathanach Achoimre Dhearaidh amháin a roinneann gach grúpa eatarthu
páipéar glan le haghaidh sceitsí breise an ghrúpa	1	grúpa	an seomra ranga	bain úsáid as an leathanach Achoimre Dhearaidh amháin
pinn luaidhe agus pinn luaidhe daite le pleananna a lipéadú	1	dalta	an seomra ranga	peann luaidhe, gan pinn daite

Pointe sábháilteachta le faire

Ní bheidh aon ghearradh ná tógáil ann inniu. Meabhraigh do na daltaí go mbeidh ar shíosúir agus ar ghearradh deacair fanacht go dtí an ceacht tógála, nuair a bheidh duine fásta i mbun maoirseachta; níl le déanamh anois ach pleanáil agus sceitseáil.

Céimeanna an teagaisc

- **Ag tosú:** Taispeáin na ceithre éan ar an gclár bán idirghníomhach agus taispeáin na cártaí fíricí más cabhair é. Coinnigh na hábhair i bhfolach. Fiafraigh cé na héin a d'fhéadfadh teacht ar thailte na scoile agus cad a rachadh mícheart dá bhfliuchfaí an síol. Is é an aidhm smaoineamh ar na héin ar dtús, sula dtosaítear ag caint ar aon rud a dhéanamh.
- **An chéad rud a dhéanann innealtóirí:** Ainmnigh riachtanas an úsáideora uair amháin, ansin faigh ó na daltaí na trí rud nach mór a bheith ann: síol a choinneáil, an síol a choinneáil tirim, fara cobhsaí. Scríobh ar an gclár bán idirghníomhach iad agus fág ansin iad. Déan múnlu os ard: “Sílím gurb é an síol fliuch an fhadhb is mó, mar sin caithfidh gach dearadh an bháisteach a choinneáil ón síol.” Coinnigh na lipéid ‘achóimre dhearaidh’ agus ‘critéir ratha’ do chéimeanna níos déanaí.
- **Samhlú: smaointe do bheathaitheoirí:** Ceardlann smaointe ceithre nóiméad leis an rang ar fad ar an gclár bán idirghníomhach: tá fáilte roimh bhuidéal crochta, tráidire, crannóg as cartán, pota le fara. Trí nóiméad do na grúpaí chun gearrliosta a dhéanamh, agus trí nóiméad eile chun an smaoineamh amháin a tharraingeoidh siad a ainmniú. Má bhíonn siad ciúin, spreag iad le ceisteanna faoi chlúdach báistí, faoin áit a mbeidh an fara, agus faoin gcaoi a mbeidh sé ar crochadh gan dul ar fiar. Ná tógtar aon rud.
- **Sceitse den phlean dearaidh:** Tabhair amach na leathanaigh Achóimre Dhearaidh anois. Déan múnlu beo ar sceitse garbh de bhuidéal crochta: corp an bhuidéil, poll don síol ag leath na hairde, bata tanaí mar fhara, lúb sreangáin, liosta ábhar. Siúil timpeall ag fiafraí “Taispeánaigí dom cá bhfanann an síol tirim” agus “Taispeánaigí dom an fara.” Stop an rang uair amháin má fheiceann tú scáthú mion gan lipéid: cuireann innealtóirí lipéid ar a gcuid oibre ionas go bhféadfadh strainséir é a thógáil.
- **Socrú ar conas a dhéanfaimid an tástáil:** Lig do na daltaí seiceálacha a mholadh, ansin socraigh go cinnte ar thrí cinn: coinníonn sé síol; coinníonn sé an síol tirim faoi chith éadrom ó channa spréite; fanann an fara cobhsaí nuair a bhrúitear go réidh le méar air nó nuair a chuirtear meáchan beag air, ní le héin bheo. Scríobhann na daltaí na seiceálacha socraithe ar a bplean ina bhfocail féin. Má chloiseann tú caint ar nós “buann an ceann is áille”, dírig an chaint sin ar ais ar na seiceálacha.
- **Machnamh agus ullmhú don tógáil:** Iarr ar dhá nó trí ghrúpa cúis amháin dá ndearadh a bhaineann leis na héin a lua. Cuir na leathanaigh Achóimre Dhearaidh i dtaisce don tógáil. Liostaigh ábhair choitianta ar an gclár bán idirghníomhach agus iarr ar na daltaí earraí folmha glana a thabhairt isteach ón mbaile. Seiceáil ag an deireadh: cuireann na daltaí méar ar an stór síl, ar an gclúdach báistí agus ar an bhfara ar an bplean.

Cad ba cheart a bheith le feiceáil

Fágann gach grúpa an ceacht le sceitse lipéadaithe amháin de bheathaitheoir a thaispeánann stór síl, cosaint ar an mbáisteach agus fara cobhsaí, mar aon le liosta gearr ábhar agus na trí sheiceáil chomhaontaithe scríofa ar an leathanach Achóimre Dhearaidh. Is minic gur scáthú deas gan lipéid atá i bplean lag, nó nach mbíonn clúdach báistí ann: cuir ar ais iad chun iad sin a chur leis sula gcuirtear na rudaí ar shiúl.

**Míthuiscintí agus idirghabhálacha**

- Léimeann na daltaí chuig cruth galánta nó chuig “chomh mór agus is féidir” sula smaoiníonn siad ar a bhfuil ag teastáil ó na héin. Dírigh a n-aird arís ar na trí riachtanas úsáideora atá fós ar an gclár. Fiafraigh cén riachtanas a chomhlíonann a smaoineamh galánta i ndáiríre; mura gcomhlíonann sé aon cheann, athdhearann siad é de réir síol a choinneáil / an síol a choinneáil tirim / fara cobhsaí.
- “**Buann an beathaitheoir is áille.**” Cuir ar bhealach eile é: tugann innealtóirí breith de réir riachtanas an úsáideora agus na dtrí sheiceáil shocraithe, ní de réir maisiúcháin. Iarr orthu méar a chur ar gach seiceáil ar a sceitse sula gcóipeálann siad an fhoclaíocht.
- **Glactar le líníocht shnasta gan lipéid mar phlean críochnaithe.** Stop an rang uair amháin: “Mura féidir le strainséir é a thógáil ó bhur leathanach, níl an plean críochnaithe.” Éiligh ceithre lipéad ar pháirteanna ar a laghad agus liosta ábhar.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Tairg tús abairtí ar nótaí greamaitheacha: “Buidéal crochta le...” nó “Tráidire le díon a...”. Oibrigh leo ina mbeirteanna ag bord an mhúinteora chun an stór síl, an clúdach báistí agus an fara a chur ar an sceitse ar dtús.	• Nuair atá an príomhsmaoineamh lipéadaithe, cuireann siad gné bhreise amháin atá ar a gcumas cheana leis (poll draenála nó bealach éasca le hathlíonadh), fós ar an leathanach Achoimre Dhearaidh céanna.	• Cuireann siad radharc beag eile ón taobh leis, nó scríobhann siad nóta faoin gcaoi a mbainfeadh na seiceálacha céanna le cás ina dtógfadh dhá ghrúpa an cineál céanna beathaitheora ar bhealaí difriúla.

Nasc le hábhair eile

Déan nasc le gnáthóga áitiúla sa Tíreolaíocht (éin ghairdín agus éin na bhfálta sceach in Éirinn) agus le lipéid nós imeachta sa Bhéarla ar an bplean dearaidh.